

Yasin ÖZTÜRK
Denizli Milletvekili

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanı Mahinur ÖZDEMİR GÖKTAŞ tarafından Anayasa'nın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96'ncı maddesi gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Yasin ÖZTÜRK
Denizli Milletvekili

Engelli Vatandaşlarımızın talebi ayrıcalık değildir.

Talep ettikleri şey, diğer bütün Vatandaşlarla aynı kapıdan girebilmek, aynı kaldırımda yürüyebilmek, aynı otobüse binebilmek, aynı okulda okuyabilmek, aynı işe başvurabilmek ve kimseye muhtaç olmadan hayatlarını sürdürebilmektir.

Erişilebilirlik bir lütuf değildir.

Bir insanın kamusal hayata katılmasının temel şartıdır.

Bir kamu binasının kapısına engelli vatandaş giremiyorsa;

Bir görme engelli kaldırımda ilerleyemiyorsa;

Bir tekerlekli sandalye kullanıcısı toplu taşıma aracına binemiyorsa;

Bir işitme engelli kamu hizmetini anlayabileceği yöntemle alamıyorsa;

Orada sorun engelli Vatandaşa değil, erişilebilir olmayan sistemdedir.

Türkiye yıllardır erişilebilirlik hedefleri açıklamakta, yönetmelikler çıkarmakta ve süreler belirlemektedir.

Ancak mevzuatın kâğıt üzerinde bulunması tek başına yeterli değildir.

Asıl soru şudur:

Engelli Vatandaş günlük hayatında bu hakkı kullanabiliyor mu?

Bir Vatandaş yıllarca eğitim aldıktan sonra sırf engeli nedeniyle iş görüşmelerinde eleniyor veya çalışabileceği bir kamu binasına fiziksel olarak ulaşamıyorsa, istihdam rakamlarında görülen artış tek başına başarı olarak sunulamaz.

Ailelerin yaşadığı yük de görmezden gelinemez.

Ağır engelli bir bireyin bakımını üstlenen anne veya baba çoğu zaman kendi çalışma hayatından, sosyal hayatından ve ekonomik bağımsızlığından vazgeçmek zorunda kalmaktadır.

Devlet yalnızca bakım yardımı ödeyen değil, engelli bireyin mümkün olan en yüksek düzeyde bağımsız yaşamasını sağlayan bir sistem kurmak zorundadır.

Bu bağlamda;

- 1) Ulusal Engelli Veri Sistemine kayıtlı toplam engelli Vatandaş sayısı kaçtır?
- 2) Engelli Vatandaşların engel gruplarına göre dağılımı nedir?
- 3) Çalışma çağındaki engelli Vatandaş sayısı kaçtır?
- 4) Bunların kaçının istihdamda olduğu bilinmektedir?
- 5) Engelli Vatandaşların iş gücüne katılım oranı nedir?
- 6) Engelli Vatandaşlardaki işsizlik oranı genel işsizlik oranının ne kadar üzerindedir?
- 7) Kamuda çalışan engelli personel sayısı kaçtır?
- 8) Kamu kurumlarında engelli personel için ayrılması gereken toplam kontenjan sayısı nedir?

- 9) Doldurulmayan engelli kamu personeli kadrosu sayısı kaçtır?
- 10) Engelli personel kotasını eksik uygulayan kamu kurumu bulunmakta mıdır?
- 11) Bulunmakta ise kurumlar hangileridir?
- 12) Özel sektörde engelli çalıştırma yükümlülüğü bulunan işletme sayısı kaçtır?
- 13) Yasal kotasını doldurmayan özel işletme sayısı kaçtır?
- 14) Bu işletmelere 2025 ve 2026 yıllarında uygulanan toplam idari para cezası ne kadardır?
- 15) Yasal cezayı ödeyerek engelli vatandaş istihdam etmemeyi tercih eden işletmeler bulunmakta mıdır?
- 16) Böyle bir yaklaşımın önüne geçmek amacıyla yaptırımlar ağırlaştırılacak mıdır?
- 17) Engelli Vatandaşların eğitim seviyelerine uygun işlerde çalışıp çalışmadığı takip edilmekte midir?
- 18) Üniversite mezunu engelli Vatandaşların kaçının kendi eğitim alanına uygun işte çalıştığı bilinmekte midir?
- 19) EKPS sonucunda atama bekleyen toplam aday sayısı kaçtır?
- 20) Engelli kamu personeli atamalarının düzenli ve öngörülebilir takvime bağlanması planlanmakta mıdır?
- 21) Kamudaki engelli personel açığının tamamının kapatılması için belirlenmiş tarih var mıdır?
- 22) Türkiye genelindeki kamu binalarının kaçının erişilebilirlik belgesi bulunmaktadır?
- 23) Kamu binalarının yüzde kaç engelli Vatandaşların bağımsız biçimde kullanımına tam uygun durumdadır?
- 24) Bakanlık binalarının tamamı erişilebilir midir?
- 25) Belediyelere ait hizmet binalarının kaçında erişilebilirlik şartları sağlanmamaktadır?
- 26) Erişilebilir olmadığı tespit edilen kamu kurumlarına uygulanan toplam yaptırım nedir?
- 27) Kamu kurumlarına erişilebilirlik yükümlülükleri konusunda bugüne kadar kaç kez süre uzatımı verilmiştir?
- 28) Sürekli süre uzatımının engelli Vatandaşların hakkının ertelenmesi anlamına geldiği kabul edilmekte midir?
- 29) Türkiye genelindeki kaldırımların erişilebilirlik durumunu gösteren bir veri tabanı bulunmakta mıdır?
- 30) Görme engelliler için hissedilebilir yüzey bulunmayan veya standart dışı yapılmış kaldırımlara ilişkin kaç denetim gerçekleştirilmiştir?
- 31) Toplu taşıma araçlarının yüzde kaç tekerlekli sandalye kullanan Vatandaşların erişimine uygundur?
- 32) Şehirler arası otobüslerin erişilebilirliği için zorunlu standartlar uygulanmakta mıdır?
- 33) Demiryolu istasyonlarının yüzde kaç tamamen erişilebilirdir?
- 34) Havalimanlarının tümünde bağımsız erişilebilirlik sağlanmış mıdır?
- 35) Engelli Vatandaşların toplu taşıma hakkından yararlanırken karşılaştığı sorunlara ilişkin Bakanlığınıza kaç şikâyet ulaşmıştır?
- 36) Özel halk otobüsü veya başka işletmelerin ücretsiz ulaşım hakkını kullandırmaması nedeniyle kaç yaptırım uygulanmıştır?
- 37) Engelli Vatandaşların kamu kurumlarında Türk İşaret Dili tercümanına erişimi yeterli midir?
- 38) Kaç kamu kurumunda sürekli veya çağrı üzerine işaret dili tercüman hizmeti bulunmaktadır?
- 39) Kamu internet sitelerinin erişilebilirlik standartlarına uygunluk oranı nedir?
- 40) Görme engelli Vatandaşların kullanamadığı kamu internet sitesi veya mobil uygulamalarına ilişkin denetim yapılmakta mıdır?
- 41) Kamuya ait bütün dijital hizmetlerin erişilebilir olmasını zorunlu hâle getirecek bağlayıcı standartlar uygulanacak mıdır?
- 42) Evde bakım yardımından yararlanan kişi sayısı kaçtır?
- 43) Bakım veren aile bireylerinin kaçının bu nedenle çalışma hayatından ayrıldığına ilişkin araştırma bulunmakta mıdır?

- 44) Evde bakım veren kişilerin emeklilik sistemine dâhil edilmesine yönelik çalışma yapılmakta mıdır?
- 45) Bakım veren aile bireylerinin sigorta primlerinin Devlet tarafından karşılanması planlanmakta mıdır?
- 46) Engelli bireylerin ailelerinden bağımsız yaşayabileceği destekli yaşam merkezlerinin sayısı kaçtır?
- 47) Bu merkezlerden yararlanan kişi sayısı kaçtır?
- 48) Engelli Vatandaşların kurumsal bakıma mecbur kalmadan kendi evlerinde bağımsız yaşamlarını sağlayacak kişisel asistanlık modeli uygulanacak mıdır?
- 49) Engelli çocukların kaynaştırma ve kapsayıcı eğitim kapsamında ihtiyaç duyduğu destek personeli sayısı ne kadardır?
- 50) Okullarda erişilebilirlik eksikliği nedeniyle eğitim hakkına erişimde sorun yaşayan çocuk sayısı bilinmekte midir?
- 51) Engelli Vatandaşların sağlık kurul raporlarını sürekli yenilemek zorunda kalmasına neden olan bürokratik işlemlerin azaltılması planlanmakta mıdır?
- 52) Kalıcı engellilik durumlarında tekrar tekrar rapor istenmesinin önüne geçilecek midir?
- 53) Engelli bireylerin kullandığı protez, ortez, tekerlekli sandalye ve teknolojik yardımcı cihazlarda Vatandaşın cebinden yaptığı harcamaların oranı nedir?
- 54) Nitelikli yardımcı cihazların tamamının kamu tarafından karşılanması planlanmakta mıdır?
- 55) Engelli Vatandaşların yoksulluk oranı nedir?
- 56) Engelli bireyin hanesinin gelirinin esas alınması nedeniyle yardım alamayan kişi sayısı kaçtır?
- 57) Sosyal yardımların hane gelirinden bağımsız olarak engelli bireyin kendi ekonomik durumuna göre değerlendirilmesi planlanmakta mıdır?
- 58) 2026-2030 Engelli Hakları Ulusal Eylem Planında erişilebilirlik bakımından hangi sayısal hedefler belirlenecektir?
- 59) 2030 yılına kadar bütün kamu binalarının tam erişilebilir hâle getirilmesi garanti edilecek midir?
- 60) Engelli Vatandaşın yardım bekleyen kişi değil, eşit haklara sahip yurttaş olduğu anlayışını bütün kamu sistemine yerleştirecek bağlayıcı denetim ve yaptırım mekanizması ne zaman kurulacaktır?